

Holnap, Mensárossal

Don Carlos-premier

A klasszikus német irodalom egyik atyjának, Friedrich Schillernek hasonlóképpen klasszikus művét, a Don Carlost mutatja be holnap, pénteken este 7 órakor a Szegedi Nemzeti Színház.

A háromfelvonásos, Vas István által fordított dráma 1787-ben keletkezett, Schiller fiatalkori darabíró-korszakának záradékaként. A Benedek Marcell-féle, ma már majdnem Schillerhez hasonlóan klasszikus, nagy Irodalmi Lexikon szerint a mű „magában hordozza Schiller fiatalkori idealizmusának összes vonásait, a hibákat és az erőnyeket. Nagy-ratörő, patetikus verses tragédia... két központja van: Carlos herceg szerelme mostohaanyja iránt, akit kezdetben neki szántak, másrészt a küzdő gondolat- és vallás-szabadság ügye. Ezt az eszmét Posa márkí hordozza”. Szerb Antal pedig egyebek között úgy minősíti a Don Carlost, mint nagyszerű, bár

rettenetesen bonyolult intrika-drámát, amelyben „II. Fülöp zsarnok, de nem színpadi mumus, hanem szerencsétlen, csalódott ember a trónus magas és hideg homályában.”

Nos: ezt a II. Fülöpöt a szegedi előadáson egyik legnagyobb élő színészünk alakítja majd, a Kossuth-díjas kiváló művész, Mensáros László. Az Árkosi Árpád által rendezett darab főbb szereplői között Valois Erzsébet megformálójaként Dobos Katit, Don Carlosként Kőszegi Ákost, Posa márkí szerepében Németh Gábort, továbbá Markovits Borit, Jakab Tamást, és Kaszás Gézát láthatja a nagyszínházban a közönség.

D. L.

Könyvértéka

Könyvértéka elnevezéssel Budapesten, az V. kerületi Honvéd utca 5. szám alatt március 4-én, szerdán megnyílt a könyvtárosok áruháza. A Könyvértékesítő Vállalat a korábban ott működött „Könyvtárosok Boltja” és az Idegennyelvű Könyvesbolt átalakításával hozta létre, s jelentősen növelte alapterületét is.

Az áruház megnyitásával lehetővé válik, hogy a bibliotékákban dolgozók egy helyen válogassanak, illetve vásároljanak magyar és idegennyelvű köteteket, hanglemezeket, hangkazettákat, valamint műsoros videokazettákat. Az áruház feladata lesz a zenei és a nemzetiégi könyvtárak teljes ellátása is. Az újdonságok mellett a könyvtárak számára fontos, korábban megjelent műveket is igyekeznek beszerezni, s — egyelőre csak a szakkönyvtárak részére — előjegyzési lehetőséget nyújtanak. A Könyvértéka három szintjén több mint százezer könyv és 60 ezer hanglemez kap helyet.

Elkészült a Filharmónia műsorterve

Harcban a minőségért

A mostani hangverseny-évad még kínál — remélhetően — értékes, sikeres koncerteket, ám a hagyományok szellemében máris a következő szezon műsortervével foglalkoznak, akiknek ez tiszte. Az Országos Filharmónia 1987—88-as, szegedi és Csongrád megyei műsortervének tegnapi tárgyalásán, Rátoki András igazgató szavaiból kitűnt, hogy akárcsak kulturális-művészeti életünk más szféráiban, a zenei életben sem lett könnyebb a helyzet, mint mondjuk tavaly ilyenkor. Azaz: „helyzet van”, ami mai szóhasználatunkban általában a pénzhiányt jelenti, s ennek folyománya-ként sok egyéb gondot. A Filharmóniának nincs más választása, mint „a minőség rovására a minőség megőrzésére törekedni”. Tehát eleve kevesebb hangversenyt terveznek az új szezonra, mint amennyi a mostaniban volt, beleértve az ifjúsági sorozatokat is. Következésképpen kevesebb hazai és külföldi előadó-művész vagy együttes kaphat szereplési lehetőséget. Mindazonáltal megpróbálják értékközpontú szemlélet és körültekintő megfontolások alapján tervezni a műsort, a művek javát nyújtva a közönségnek.

A szezon szegedi filharmóniai koncertjeinek nagyobb részét már megtartották; Nógrádi Lászlóné, az itteni kirendeltség vezetője ennek alapján mondhatta, hogy az idén „mintha nem született volna annyi forró siker”, mint az elmúlt években. A szervezés tekintetében különösen nehéz évad zárul hamarosan, hiszen a nagyszínház megnyitásának pontos idejét sem lehetett tudni a tervezés időszakában... Annak per-

sze mindenki örült, hogy a moziból a koncertek is átkerülhettek a csodálatos, új színházépületbe. S amikor kiderült, hogy a színházi üzemeltetési költségek és a bérleti díj mekkora összeg, s hogy ezt nem kell áthárítani a bérlokra, mert kifizeti a szegedi tanács — szintén mindenki örült: csak egy százassal „emelődtek” a bérletek árai. A zenerajongók táborában kevéssé keltezt viszont jó hatást, amikor az is nyilvánvalóvá vált, hogy az újjáépített színházban akusztikai problémák vannak, a zenekar pedig rossz világítási feltételek között kénytelen egyelőre dolgozni. (A színház, a szimfonikus zenekar és a Filharmónia közötti együttműködés jó, akusztikus mérnök vizsgálja, hogyan lehetne a hangzás minőségén javítani, hogyan lehetne legalább olyan színe és dinamikája, mint régen volt, az átépítés előtt, amikor is egy közönséges — állítólag az. Anyeginből odaszármazott — díszletszoba vette körül a zenekart, és „lökte” a nézőtér felé a hangot.) A teli hónapokban rendre kritikus helyzetek adódnak a kamarabérleti koncertek helyszínén, a Tisza Szállóban, (tudniillik iutés nincs, különféle, nem zenei zörejek és konyhaszagok viszont vannak). Mindazonáltal: a bérletsorozatok elkeltek, a hangversenyek látogatottsága kielégítő. Az eddigi 74-ből 47 koncerten szegedi művészeknek, szólistáknak és együtteseknek tapsolhattak a hallgatók.

A következő évad műsorának tervezésekor sem utolsó szempont természetesen, hogy a zenei élet szegedi kiválóságai közül kik, mit, hol, kivel... Értékek, arányok, adottságok, kötelezettségek — alig felsorol-

ható, mennyi szempontot kell figyelni ilyenkor. A tervet áttekintve azt mondhatjuk, az említett gondok ellenére Szegeden sem mennyiségi, sem minőségi visszalépés — nem várható a jövő évadban. Fölsorolásra nem, legföljebb szemelgetésre vállalkozhatunk: a Szegedi Szimfonikus Zenekar több hangversenyt is ad, Oberfrank Géza, Cser Miklós, Kovács János és külföldi karmesterek vezényletével, neves szólistákkal, új magyar művek bemutatására is vállalkozva. A Magyar Állami Hangversenyzenekart Kobayashi Ken-ichiro dirigálja (a tervezett műsor: Beethoven V. és VI. szimfóniája). A Szegedi Zenekarátok Kórusa jövőre lesz 30 éves; a remények szerint megújulva-megerősödve, Verdi Requiemjével szerepelnek a nagyszínházban. (A tegnapi megbeszélésen egyébként Müller Józsefné, a szegedi tanács elnökhelyettese bejelentette, hogy a kórus művészeti irányítását Oberfrank Géza vette át — Pál Tamástól.) Két kamaraeszt is lesz a zenekari bérletsorozatban: a Rolla János-vezette Liszt Ferenc, valamint a nagyhírű és régén várt Grúz Kamarazenekar ad hangversenyt. Brahms Német requiemjével jön a Drezdai Filharmónia Énekkara. A három kamarabérleti sorozatban a Szegedi Kamarazenekari Napok egy-egy koncertje is helyet kapott, s ugyancsak mindhárom sorozat tulajdonosai meghallgathatják Ránki György zongorajátékát. Matuz István fuvalaestjét, Polgár László és Pászthy Júlia dalestjét, a szegedi együttesek közül a főiskolai női kar és a Weiner kamarazenekar fellépését jelezhetjük itt előre — kedvesindulónak.

S. E.

Új film

Színes, magyar film. Írta: Marosi Gyula. Fényképezte: Pap Ferenc. Zene: Balázs Ferenc. Rendezte: Gyarmathy Livia. Főbb szereplők: Lukács Andor, Dörner György, Sir Kati, Meszléry Judit, Temessy Hédi, Szabó Lajos, Esztergályos Cecilia.

„Nagy átverések folynak itt”, mondja a film egyik főszereplője. (Ez a mondat a nemrégiben lezajlott játékfilmszemle propagándaanyagában is kiemelt volt.) Szóval: nagy átverések folynak itt. A vakvilágban, tegyük hozzá. Amiben csak úgy élünk. Élünk a vakvilágban. Csakhogy a vakvilág egyfelől igenis vak világ (tehát láttatni vagyunk kötelesek), másfelől az átverések természetrajzában pontos ábrázolásával éppenséggel látóvá, azaz igazi, emberhez méltó világgá tehetjük. Legalábbis illik megpróbálni.

Gyarmathy Livia, aki az elmúlt években olyan kiváló alkotásokkal vétette mindinkább észre magát nemzeti filmművészetünkben, mint az 1982-es Együttélés és az 1984-es Egy kicsit én, egy kicsit te — most zavarba ejtően jó filmet készített. Ami nagyobb műgonddal akár nagy vagy legalábbis igen jelentős műve is lehetett volna. Hogy így „csak” jó, sőt, egy lelkesítő viszonylagosság jegyében, a legutóbbi szemle iszonyúan erős mezőnyében inkább csak közepesnek mondható — erről, paradox módon, talán éppen a rendezőnő legutóbbi, már említett két filmje tehet. Legalábbis részben.

A Vakvilágban érzésem szerint elsősorban a megaláztatottakkal és megszorítottakkal, a kiszolgáltatottakkal és a megnyomorítottakkal való együttérzés filmje. Ez a szándék láthatóan roppant őszinte, s az e köré rajzolódó társadalmi freskót is szinte mindent eldöntő mértékben ebbe a magasba képes emelni.

Az a megoldás, amit egyszerűsége, sőt szokványossága ellenére magyar filmben ennyire eredeti világok fölmutatási kísérleteként régen láthattunk — két szálon futtatott cselekmény, amely

csak legvégül, a tragédia be-következtakor találkozik — nemcsak arra ad az alkotónak alkalmat, hogy két, egymástól fényévnnyi távolságban élő emberi világot —, a találmányért brigádtársaival együtt jutalmát megünnepöl, középkori munkást, és a szerelmével a Tátrából hazatérő ifjú értelmiségit — a teljesség igényével állítsa eléln, hanem egyúttal rendkívül komoly, nem minden-napi módon általános jellegű élet (és vakvilág) röntgenképet is mutasson. Gyarmathy Livia időnként megrendítően bizonyított, az Együttélésből emlékezetes megismert humanizmusa és mélysége-sen szociális töltetű, az Egy kicsit én, egy kicsit te-ből ismerős fanyar ironiája fura szimbólizmusban kívánna itt egyesülni. Ez okozza a zavart. És óriási kár, hogy az eredmény, e kísérlet sikere csak részleges. Amennyire erőteljes, felkavaró, gyönyörűen igaz a mai munkásvilág, az átvert, megalázott, kizsigerelt, saját emberségéért csak ilyesféle „speciális” helyzetben, de fejét mégis keményen fölvetve, lázadni tudó ember univerzuma, pozitívumai ellenére annnyival kimódoltabb, erőtelenebb, közhelyesebb az anyakomplexussal küszködő, legvégül vétlenül a föllázadt másik főhős indulatának áldozatául eső fiatalember (és miliőjének) megjelenítése. (E szál vizsgálatá közben, pedig, szinte csak úgy mellékesen újra meg újra rá kell döb-ben: istenem, mekkora színész! ez a Temessy Hédi.)

A Vakvilágban egy, kezdetben mesterien kidolgozott, ám elnyújtottságában a kétségtelenül meglévő katarzist szinte eltűntető tragédia hat kissé féloldalasnak. Ráadásul a mindvégig érezhető igazi életszaggal is időnként zavaró (ha nem is túl nagy mennyiségű) illatfelhők keverednek. Egy istenhátamögötti kis magyar vasútállomásról nem nagyon lehet zordon télvíz idején, az éjszaka kellős közepén kapásból a fővárosba telefonálni, pláne nem olyan szép piros készülékkel, amelyeknek a fele még a pesti alul-járókban sem működik. Vagy: a hajnali Őrs vezér tér metróállomásán járó-kelő

ifjú hölgnél hogyan lehet pontban ekkor harmatfriss virágcsozor? A feltűnően sebteben kihívott URH-kocsiból rögvest halott letakarása szolgáló óriási szürke pokróc kerül elő, tudtommal a letartóztatottat a rendőrautóban köz-zépre, mintegy közrefogva ültetik be... Hogy mindez kicsinyesség? Az is lehetne, ha éppen maga a film általános hitele, nagyfokú életis-merete, nem kötelezné a kritikust még ilyesféle, kissé tán köztözködő számonké-resekre is. Arról nem is beszélve, hogy az elnyújtott legutolsó beállítás mennyire bosszantó melodramatikussá tesz egy egyébként jól föl-épített tragédiát, s az értel-miségi főhős szerelmének gyermekét örökbefogadott-nak deklarálni teljességgel fölösleges, dramaturgiailag tökéletesen funkcióltan eljárás.

Hasonló hibákat bizonyára lehet még találni, de a lényeg, egészen máis: Gyarmathy Livia legújabb filmje olyan tisztességes, igényes, tiszta eszméiségű, kifejezet-ten szeretetre méltó alkotás, amely mindennel együtt mégiscsak láttatni tudja a (vak)világot, a vakvilágban élőket, s egyetlen napba sűrítve ad látéleletet. Pontosan úgy, ahogyan szakmunkás főhőse, Sándor mondja, miközben a nagy átveréseken gondolkodik: nem pofá-zunk, de figyelünk... és ha egy kicsike kis szél van, hát akkor azonnal, rögtön... Hát igen, így kell ezt csinálni. Legalább így.

Domonkos László

Etikettek

Zárás előtt fél órával száll a por az áruházban. Nyeljük. Dolgoznak ugyan-is az ügyeletes eladó-sep-regetők. Sietnek haza, termézetes. Várja őket ott-hon a második műszak. Le-vernek a lábunkról. Szív-juk a port, miközben kissé megszeppenve gusztáljuk a portékát. Az óránkra pil-lantunk. Zárásig még van 25 perc. Aztán jönnek mo-sorongyosok, akiknek a te-kintete már sokkal szigo-rúbb. Mit topogunk a frisen mosott kövön? Mi-lyen ember az ilyen? Úgy kell bennünket kiebrudal-ni innen, de a felmosófák egyre csak járnak. A pult-nál álló eladó pedig nem csoda, ha egyebet se tud mondani, hogy nincs, nem érkezett, elfogyott. Még szép, hogy ki nem kiabál, menjünk az ördögbe.

Egy maszek boltba té-vedtem be 6 óra előtt 5 perccel. Elemet vennék a rádiómba. Elöttem öt-en. Többnyire fiatal srákok. Ellenállások között válo-gatnak. No, meg kell az MZ-hez gertya, és mi-egyéb. Mire rám kerül a sor, beletelik legalább tíz perc. A tulaj cseppet sem ideges, sőt, szívélyes és türelmes. Zárás után va-gyunk 5 perccel. Nem né-zi az óráját az eladó, nem sürget senkit. Azért most már belülről kulcsra zárja az üzletet. Néhány perc múlva zörgetnek az ajtón. Negyed hét. Az úr ugrik, megkérdezi a kívül állót, mi járthat? Száz-as vil-lanykörtét szeretnek. Meg-kapja, sőt, én is az ele-mem. Széles mosoly, bú-csúznak.

B. E.

Zsombó körzetszáma: 62

Zsombón, holnap, pénte-ken a kézi kapcsolású, úgyne-vezett LB-központot meg-szüntetik és az előfizetők te-lefonjait a szatymazi auto-mata telefonközpontba kap-csolják át. Az előfizetők te-

lefonszámait öt számjegyre változnak. Zsombó is be-vekapcsolódik -- 62-es kör-zetszámmal — a belföldi és a nemzetközi távhívóháló-zatba.

Nemzetközi néptáncfesztivál

Ezúttal tíz külföldi és négy magyar együttest hívtak meg a rendezők a Nemzetközi Szakszervezeti Néptánc-fesztiválra, amely július 17-től 25-ig számos rendezvény-nyel várja a szegedi nyári vendégeit és persze a néptánc-kedvelő városlakókat. Minden második évben több ezren tapsolnak a fesztivál folklórestjein, a nemzeti bemutató-kon és a Dóm téren, a gálaesteken a néptáncosoknak és -zenészeknek. A fesztiválok egyértelműen igen népszerű és sikeres eseményei a nyári programsorozatnak.

Az ideai nemzetközi talál-kozási — mely a tizen-egyedik a sorban — tegnapi délelőtti tartottak sajtótájé-koztatót: Dobóczy Károly-né, az szmt titkára, a fesztivál elnöke és Novák Ferenc koreográfus, a szegedi találkozó művészeti veze-tője arról számolt be, hogy

a SZOT felkérésére előre-láthatóan tíz országból ér-keznék amatőr néptánc-együttesek. Onnan a bizony-talanság, hogy Kinából még várják a visszajelzést; ám Bulgária, Ciprus, Csehszlo-vákia, Jugoszlávia, Lengyel-ország, Franciaország, az NDK, Románia és a Szov-jetunió képviselői már el-fogadták a meghívást. Itt-honról a HVDSZ Bihari Já-nos Táncgyűttes, a duna-újvárosi Vasas, a Gutenberg együttes, valamint a szegedi Napsugár Táncgyűttes vesz részt a fesztiválon. A ha-gyományok szerint föllépnek az újszegedi színpadon ren-dezett nagyszabású folklór-esteken (július 17-, 18-, 19-én), melyek után a barát-kozás alkalmai lesznek a Vigadóban. Az ottani, tánc-házi jó hangulathoz hason-lók teremtnének az utcai táncbemutatók alkalmával; a külföldi vendégek a mú-zeum előtt és a Dugonics téren („nemzeti napok”) táncolnak majd. A fesztivál gálaestjei egyszersmind évek óta sikeres szabadtéri elő-

adások. Az idén, július 24-én és 25-én mutatják be a Dóm téren az új, kétrészes táncjátékot, Novák Ferenc —Rossa László—Polner Zoltán: Boszorkányok, varáz-szatok című művét. Novák Ferenc rendezi, Ráckevei Anna és Bubik István lesz-nek a főszereplők — és per-sze a több száz táncos. Az előadás zenei vezetője: Ros-sa László.

Ez lesz a második szege-di fesztivál, mely a Néptáncfesztiválok és Folklór-szervezetek Nemzetközi Tanácsának (CIOFF) rendez-vényeként is szerepel. Mint máskor, a szervezés orosz-lánrészét a Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsá-nak munkatársai végzik; a találkozó a SZOT, az szmt, a Csongrád Megyei és a Sze-ged városi tanács közös rendezvénye. Művelődés-po-litikai jelentősége abban van, hogy a táncművészet nem hivatásos művelőinek rendszeres megméretkezés-re, tapasztalatcserére ad alkal-mat. Mindemellét olyan fó-rum a szegedi fesztivál, amely a nemzetközi kultu-rális kapcsolatok ápolására, erősítésére is hivatott: a szomszédos szocialista or-szágok együttesein kívül Nyugatról és Keletről egy-aránt idejönnek és találko-znak a különböző országok, népek képviselői; táncnyel-vük közös, összeköti őket.

Fizikai-meteorológiai szabadegyetem

A TIT megyei szervezeté-nek fizikai-meteorológiai szabadegyetemén A debreceni ciklotron és alkalmá-zása az ipari, mezőgazdasá-gi és orvosi gyakorlatban

címmel Mahunka Imre tart előadást ma, csütörtökön délután 4 órától a JATE Dóm tér 9. szám alatti ki-sérleti fizikai intézetének tantermében.